

zonder handschoenen

Ethische mist

Bert Keizer is specialist
ouderengeneeskunde

beeld: Keke Keukelaar

De saaiheid van cursussen medische ethiek steekt schril af bij de schokkende directheid van de medische praktijk. Ik zat laatst weer eens diep in ethische mist en ben er nog steeds niet uit.

Collega P., huisarts, was gevraagd de euthanasie van meneer R. te regelen. R. was 79, ernstig dementerend en volgens zijn zoon duidelijk in zijn doodswens. P. werd verscheurd door twijfel. Hij voelde diep medelijden met meneer R. die doodongelukkig was in zijn dementie, maar nauwelijks meer samenhangend. Of ik niet eens met die man wilde praten om te zien of er niet toch een ferme doodswens uit te wringen was, die de man uit zijn lijden zou kunnen verlossen?

Mijn ontmoeting met de heer R. was ontmoedigend. In zijn binnenste lag de boel erg door elkaar. Het was alsof iemand in het huis van zijn geestesleven aan het sjouwen was gegaan met de inboedel met het oog op een naderende verhuizing. De wasmachine stond doelloos in de huiskamer. In de badkamer was de inhoud van de keukenkastjes manshoog opgestapeld in het bad. De gang lag vol linnengoed en was bezaaid met de vele jaargangen van het vakblad voor het bibliotheekwezen waar hij aan verbonden was geweest, maar waar hij nu steeds over uitgleed op weg naar de voordeur die hij niet

open kon krijgen. Het lukte hem niet om binnen deze chaos dat ene laatje te vinden waarin zijn doodswens lag opgeborgen.

Euthanasie of hulp bij zelfdoding achtte ik volstrekt uitgesloten. Dat vond collega P. vervolgens ook, maar nu begon het wrikken. 'Want', zei P., 'als je euthanasie afwijst bij een kankerpatiënt, dan heeft zo'n man misschien nog een paar weken of maanden te gaan, maar als je het afwijst bij dementie dan veroordeel je de man of vrouw in kwestie tot een lijdensweg die nog enkele jaren kan duren en waarvan jijzelf in woord en geschrift maar al te levendig hebt aangetoond dat het een lijdensweg is. En dan zeg ik nog niks over het lijden van de omstanders, waarover jij trouwens ook ...'.

'Genoeg', zei ik, 'je hebt gelijk, maar daar staat dit tegenover. Meneer R. is nu 79. Hij is lang

genoeg op aarde om te weten dat er gestorven moet worden, ook door hem. Zijn ziekte is jarenlang bij hem weggehouden door hemzelf en/of door zijn omgeving en omdat hij al die jaren in een vergeeflijke ontkenning van de naderende catastrofe heeft geleefd, moet jij je nu moreel gesproken op het prikkeldraad storten om hem uit zijn ellende te halen. Ik vind dat een niet te rechtvaardigen eis.'

We kwamen hier niet uit, want dementie is meestal niet wat je ontkent, het is eerder zo dat je het niet in de gaten hebt. Het is als een fuik die allang is dichtgeklapt als jij eruit wilt. Ten slotte had de coassistent de lastigste vraag: 'Wat doet u als u over een week hoort dat de kinderen het dan maar zelf gedaan hebben? Met helium, want daar juicht u altijd zo over. Geeft u die kinderen dan aan?' Ik denk het wel. 'En als u hoort dat dokter P. toch euthanasie heeft gepleegd? Geeft u hem dan ook aan?' Misschien niet.

P. rondde de ellende af met de aankondiging dat er voor meneer R. vast wel een plekje was in mijn verpleeghuis en dat de familie dan elke dag naar mij kon wijzen: 'Kijk pap, dat is nou de dokter die vindt dat jij dit allemaal moet meemaken.'

*Dementie is als een fuik
die allang is dichtgeklapt
als jij eruit wilt*